

Finanțat de Uniunea Europeană

Ședința Comitetului Director al proiectului
„Abilitarea cetățenilor în Republica Moldova”

PROCES VERBAL nr. 4

Data:	24 noiembrie 2021
Eveniment:	Ședința Comitetului Director al proiectului „Abilitarea cetățenilor în Republica Moldova”
Moderator:	Valentina Pleșca, Șefă unitate abilitarea cetățenilor și dezvoltarea capacităților, GIZ
Participanți:	Lista participanților este anexată
Proces verbal întocmit de:	Renata Grădinaru, consultantă în domeniul abilitarea cetățenilor, GIZ
Lista de distribuire:	Delegația Uniunii Europene (UE) în Republica Moldova, Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale al Republicii Moldova (MIDR), Consiliul National al ONG-urilor, Agențiile de Dezvoltare Regională (Nord, Centru, Sud, UTA Găgăuzia), organizațiile ale societății civile (OSC) partenere.

Cuvânt de deschidere

DI Igor Malai, șeful Direcției politice de dezvoltare regională în cadrul Ministerului Infrastructurii și Dezvoltării Regionale, a salutat participanții și a menționat că proiectul este la faza de finalizare, deci, este timpul să facem concluzii și bilanțuri. Dlui a subliniat faptul că, activitățile de implicarea a cetățenilor vor continua și astfel vor contribui la dezvoltarea regională și locală, monitorizarea acțiunilor pe care Guvernul și Ministerul le realizează. Astfel, cetățenii sunt convingși de faptul că acțiunile date sunt în corespundere cu așteptările oamenilor și cu ceea ce ei doresc să se realizeze..

DI Malai a subliniat că Proiectul “Abilitarea cetățenilor în Republica Moldova” a avut anume acest impact, de a apropia necesitățile cu posibilitățile și realizările care sunt. De asemenea, el a menționat că în cadrul ședinței se va discuta despre elementele care au fost realizate pe parcurs, dorindu-le participanților succes în activitatea dată.

Dna Valentina Pleșca, șefa Unității abilitarea cetățenilor și dezvoltarea capacităților din cadrul MSPL/GIZ, a mulțumit Ministerului și Agențiilor de Dezvoltare Regională pentru colaborarea și parteneriatul stabilit în cadrul acestui program. Dumneaei a menționat că pe parcursul realizării proiectului s-au stabilit niște relații foarte bune cu Agențiile de Dezvoltare Regională, iar proiectul dat a adus atât pe agenda cetățenilor, cât și a mass-media implicate, subiectele ce țin de îmbunătățirea serviciilor publice locale.

Dna Matilda Halling, ofițeră de program Delegația UE, a adus mulțumiri speciale Agenției de Cooperare Internațională a Germaniei (GIZ) pentru cooperarea excelentă în cadrul acestui

program, la fel și autorităților locale, organizațiilor societății civile, cât și tuturor cetățenilor implicați, care au contribuit la realizarea cu succes a acestui program.

Dna Halling a remarcat faptul că prin rezultatele obținute au fost atinse multe obiective. Dumneaei a avut plăcerea în ultimele luni să participe la câteva evenimente finale regionale, cât și să efectueze câteva vizite în teritoriu la beneficiarii de granturi. Aceste rezultate sunt destul de inspiratoare, cetățenii au făcut față provocărilor, participând atât la monitorizarea guvernantei locale, cât și implementând soluții inteligente în teritoriu, inclusiv în proiectele cu elemente de infrastructură și tranziția verde.

Dna Halling a menționat că Uniunea Europeană a investit în acest program în jur de 5 mln de euro și este foarte bucuroasă de rezultatele obținute. În pofida provocărilor cauzate de situația pandemică, cetățenii au reușit să implementeze cu succes proiectele.

Dna Pleșca a specificat că pe parcursul a 3 ani de implementare a proiectului, GIZ a simțit cu adevărat suportul din partea echipei Delegației Uniunii Europene și a mulțumit pentru operativitate în aprobări și ghidări.

Implementarea proiectului „Abilitarea cetățenilor în Republica Moldova” – progresul și realizările

Dna Elena Spînu, consultantă MSPL/GIZ, a prezentat concluziile ce țin de mecanismele și abordările aplicate de echipa GIZ, la fel și indicatorii care oglindesc succesul la atingerea obiectivelor stabilite în cadrul acestui proiect.

Prin mecanismul de oferire a granturilor celor 5 organizații partenere regionale s-a reușit de a dezvolta capacitățile operaționale și tehnice ale partenerilor, cât și ale 100 de organizații locale, beneficiare de granturi, inclusiv 15 dintre ele fiind nou înregistrate. Aceste organizații au implementat cu succes 110 proiecte pe întreg teritoriul țării în domeniile prioritare proiectului: planificarea participativă (8), aprovizionare cu apă și canalizare (15), managementul deșeurilor solide (26), eficiență energetică (20), protecția mediului (18), media și comunicare (23)

Au fost prezentate rezultatele obținute în planificarea participativă, unde peste 1700 de bărbați și femei au fost implicați în activități de instruire, planificare, elaborare, actualizare și monitorizare a planurilor și strategiilor locale, au aprobat tarife, ținând cont de necesitățile grupurilor vulnerabile, au participat activ la ședințele Consiliilor Regionale pentru Dezvoltare.

La fel, au fost menționate rezultatele obținute în urma realizării activităților de monitorizare în cadrul cărora membrii și membrele comitetelor locale de cetățeni au fost instruiți, ghidați și implicați în monitorizarea serviciilor publice, monitorizarea celor 18 proiecte investiționale finanțate de UE, cât și a proiectelor locale cu elemente de infrastructură.

Cele peste 156 campanii de informare organizate în peste 200 de orașe și sate au sporit nivelul conștientizării problemelor de mediu a peste 170 de mii de cetățeni, informându-i inclusiv despre problemele legate de serviciile publice locale.

Prezentarea OSC parteneri și progresul activităților în regiuni

Cele cinci OSC-uri parteneri au prezentat concluziile, impactul, provocările și recomandările care ar putea fi utile și pentru implementarea altor proiecte de susținere a cetățenilor și organizațiilor societății civile.

Printre principalele rezultate ale implementării Programului de granturi locale sunt:

- s-a inițiat și promovat atitudinea civică și responsabilitatea socială;
- cetățenii s-au coagulat în grupuri neformale, cum ar fi comitete locale, patrula ECO, grupuri de acțiuni, grupuri de monitorizare;

- s-a provocat interesul și responsabilitatea față de utilizarea banilor publici;
- au fost implicați mulți tineri și tinere, inclusiv și copiii de vârstă preșcolară și școlară;
- au fost consolidate parteneriatele dintre cetățeni și APL-uri;
- s-au aplicat elemente inovatoare în localități: baterii solare, panouri fotovoltaice, laboratoare echipate, etc.);
- îmbunătățirea accesului la serviciile publice de calitate (apă și canalizare, evacuarea deșeurilor, iluminat public);
- a fost oferit sprijin grupurilor vulnerabile pe perioada pandemiei COVID-19;
- a fost consolidat sectorul asociativ la nivel local.

Principalele provocări expuse de OSC partenere sunt:

- perioada scurtă de implementare a proiectelor locale; drept soluție ar putea fi creșterea duratei de implementare a proiectelor locale până la o perioadă de 6-24luni;
- capacitatea scăzută de implementare a proiectelor de către OSC locale, recomandarea ar fi de acordat granturile doar după o rundă de capacitate a OSC-urilor locale;
- complexitate înaltă în realizarea proiectelor care includ lucrări de construcție, ar fi rezonabil de inclus în bugetele proiectelor doar achiziții de utilaje mici și echipamente;
- distribuirea teritorială neuniformă a proiectelor implementate, de aceea ar fi bine de luat în considerație factorul teritorial în procesul de evaluare a propunerilor de proiect.

Partenerii au venit cu unele recomandări pentru a capacita organizațiile locale, cum ar fi:

- evaluarea inițială a necesităților de instruire a OSC-urilor locale și oferirea de instruire conform necesităților;
- elaborarea unui program comun de capacitate a OSC locale, cu includerea instruirilor ce țin de formularea și raportarea corectă a activităților, rezultatelor, indicatorilor;
- solicitarea parteneriatelor responsabile dintre OSC și APL/operatorii de servicii, cu roluri clar stabilite în acordurile de parteneriat, inclusiv pentru asigurarea sustenabilității infrastructurii create în cadrul proiectelor.

Iar pentru eficientizarea implementării Programului de granturi locale, partenerii au recomandat următoarele:

- programele de granturi să includă atât acțiuni *soft* (mobilizare, educare, informare), cât și *hard* (achiziții de echipamente);
- descrierea mai clară a indicatorilor și a modalității de colectare a acestora;
- identificarea mecanismelor de finanțare a grupurilor de inițiativă/cetățeni activi;
- oferirea unui grad mai înalt de decizie pentru OSC beneficiare de granturi la nivel local, inclusiv la capitolul vizibilitate;
- simplificarea procesului de raportare pentru OSC-urile beneficiare de granturi mici;
- încurajarea creării rețelelor de OSC-uri pentru o mai bună platformă de dialog regional.

Comentarii și discuții privind statutul proiectului

Dna Pleșca a subliniat că provocările menționate de către parteneri sunt împărtășite de întreaga echipă, unele din ele neapărat trebuie pe viitor să fie soluționate de finanțatori și de organizațiile implementatoare, iar lecțiile învățate ar putea fi utile pentru implementarea mai eficientă a altor proiecte. *Dna Pleșca* a reiterat faptul că anume cetățenii sunt garantul asigurării schimbărilor în localitățile din Republica Moldova.

DI Mihai Cucereanu, directorul AO Centrul CONTACT-Cahul, a specificat că proiectul dat a fost foarte important pentru Regiunea Sud, căci el a ajuns în multe localități îndepărtate de centrele raionale, iar în fiecare raion este cel puțin o organizație care a implementat proiecte. În cadrul proiectului au fost abilitați cetățeni, administrații publice, instituții publice, beneficiind de anumite

îmbunătățiri ale serviciilor. Dumnealui a concluzionat că abilitând asociațiile obștești, noi dezvoltăm societatea, căci ele sunt motorul care abilitează cetățenii.

Cuvânt de încheiere

DI Petru Veveriță, managerul proiectului GIZ „Modernizarea serviciilor publice locale din Republica Moldova”, în cuvântul său de închidere a evenimentului, a confirmat că acțiunea de abilitare a cetățenilor, finanțată de către Uniunea Europeană, este parte importantă a proiectului MSPL și ea contribuie nemijlocit la atingerea obiectivului de bază al proiectului, care ține de îmbunătățirea condițiilor generale pentru implementarea politicii de dezvoltare regională, deoarece scopul principal este de a acorda suport autorităților din Republica Moldova atât la nivel central, cât și la nivel regional și local cu orientarea spre cetățean, beneficiarul final al acestui suport al eforturilor noastre comune.

DI Veveriță a menționat că este impresionat de rezultatele obținute, de gradul de implicare, de ridicarea nivelului de conștientizare a populației și a mulțumit tuturor pentru eforturile depuse. Dumnealui a precizat că lecțiile învățate și recomandările propuse ar putea fi preluate pentru acțiunile următoare de susținere a societății civile, atât de finanțatori, cât și de autoritățile din RM.

DI Veveriță speră că experiența și cunoștințele acumulate în cadrul acestui proces să fie aplicate în activitatea ulterioară de OSC-uri și APL-uri, care posibil au avut multe de învățat la rândul lor în urma rezultatelor acestor acțiuni.

DI Christian Ballaro, reprezentantul Delegației Uniunii Europene în Republica Moldova, a mulțumit tuturor pentru rezultatele interesante și recomandările pe care le-a auzit, menționând faptul că s-a simțit parte a echipei. Dacă din start era puțin nedumerit vizavi de posibilitatea implementării a eventualului program destul de complex, acum deja poate menționa cu certitudine și mândrie că rezultatele prezentate sunt o confirmare excelentă a unei munci titanice care a fost efectuată.

DI Ballaro a mulțumit în primul rând întregii echipe GIZ pentru capacitatea de a coordona acest proiect ambițios, la fel a venit cu mulțumiri pentru toți partenerii regionali și locali, care au implementat proiectele cu succes, în pofida tuturor provocărilor întâmpinate.

DI Ballaro a reiterat faptul că este foarte important de a ține cont de toate lecțiile învățate, recomandările propuse și oportunitățile apărute, căci toate acestea pot servi ca o încurajare puternică pentru a implica societatea civilă în proiectele investiționale ce țin de îmbunătățirea infrastructurii de către autorități, pentru a asigura un viitor mai bun copiilor lor, pentru a îmbunătăți pașii următori și activitățile ulterioare.

Decizii

1. GIZ, împreună cu OSC-urile partenerie, vor definitiva lecțiile învățate pentru a fi incluse în raportul final al proiectului.
2. GIZ va organiza un ultim eveniment de vizibilitate pentru a prezenta rezultatele finale și a promova bunele practici.

Anexe:

1. Agenda ședinței Comitetului Director
2. Prezentarea PPT GIZ privind rezultatele proiectului